

Skaitmeninė Panevėžio istorijos biblioteka yra tęstinis skaitmeninis leidinys, kurio tikslas – skelbti šiuolaikinius regiono istorijos tyrimus ir palengvinti prieigą prie retų, vertingų, dažnai sunkiai pasiekiamų istorijos šaltinių. Leidinys daugiausia orientuotas į Panevėžio praeitį, bet jame skelbiami ir apskrities ar tolesnių vietovių tyrimai bei šaltiniai. Biblioteka sukurta 2007 m., ji neturi jokio personalo ir nuolatinio finansavimo, egzistuoja tik muziejininkų entuziastų ir geranoriškų partnerių dėka.

Iš viso iki 2019 m. pradžios bibliotekoje buvo paskelbti 762 dokumentai iš įvairių Lietuvos paveldo saugyklų. 2019 m. Panevėžio miesto savivaldybė finansavo leidinio plėtrą ir jis papildytas 44 skaitmeniniais dokumentais, kai kurie iš jų didelių apimčių. Bibliotekos „Senujų leidinių“ ir „Dokumentų“ skyriai išplėsti Kauno regioniniame valstybės archyve saugomais istorijos šaltiniais. Paskelbtas pluoštas 1863–1864 m. sukilimui skirtų dokumentų: konfiskuotų Kauno gubernijos dvarų sąrašas, ištremtų Kauno gubernijos dvarininkų ir valstiečių sąrašai (tarp jų Piniavos ir Stumbriškio valsčių), Panevėžio apskrities dvarininkų, kurių turtas konfiskuotas ar sekvestruotas, sąrašas. Pastarasis dokumentas labai platus, apima 389 asmenis. Paskelbti žydų bendruomenių „dėžučių mokesčio“ mokėtojų sąrašai (Panevėžio, Pasvalio, Ramygalos, Krekenavos, Naujamiesčio). Iš esmės tai yra XIX a. pabaigoje bendruomenėse gyvenusių žydų šeimų sąrašai. Viso į Panevėžio sąrašą įtraukta 1211 šeimų (6228 asmenys), dar 167 žydų šeimos gyveno Panevėžio priemiesčiuose.

Šiais metais nemažai dėmesio skirta iki Pirmojo pasaulinio karo veikusioms savanoriškoms asociacijoms. Skelbiami jų nuostatai, ataskaitos, narių sąrašai. Paminėtini Panevėžio meno mėgėjų draugijos nuostatai su iniciatorių sąrašu (1910 m.), Panevėžio skaitymo mėgėjų (1909 m.), Panevėžio dramos, muzikos ir dainavimo draugijos (1910 m.) dokumentai. Paskelbti pirmųjų Panevėžio moterų organizacijų dokumentai: Panevėžio moterų labdaros draugijos prie Panevėžio-Šeduvos evangelikų liuteronų parapijos (su steigėjų sąrašu, 1908 m.), Panevėžio lietuvių katalikų moterų šventosios Zitos draugijos (1909 m.), Panevėžio moterų žydžių labdaros draugijos (1912 m.).

Bibliotekos skyriuje „Regiono istorijos tyrimai“ skelbiami straipsniai, atitinkantys moksliskumo kriterijus. Šių metų pradžioje paskelbėme 2017 m. vykusios konferencijos „Iš Panevėžio praeities: Lietuvos nepriklausomybės gynėjai ir puoselėtojai“ skaitytus pranešimus. Jie skirti kovų už nepriklausomybę Panevėžio regione ir Lietuvos kariuomenės atskirojo Panevėžio bataliono, vėliau – Ketvirtojo pėstininkų pulko tyrimams. Taip pat paskelbti 2019 m. lapkričio 21 d. įvykusios konferencijos „Iš Panevėžio praeities: šeimos portretas istorijos kontekste“ pranešimai. Iš jų reikėtų išskirti Vilniaus universiteto profesorių Raimondos ir Aivo Ragauskų tyrimus, skirtus Radvilų nuosavybei ir veiklai Upytės pavieta. Tame pat bibliotekos skyriuje paskelbtas didelio konferencijos klausytojų susidomėjimo sulaukęs VDU profesorės Vlado Stankūnienės ir Astos Stankūnaitės

straipsnis, skirtas Lietuvos šeimų modelio pokyčiams XX amžiuje ir XXI amžiaus pradžioje.

Tikimės, kad paskelbti dokumentai sulauks skaitytojų susidomėjimo, patenkins besidominčiųjų lokalia istorija smalsumą. O jei Skaitmeninė Panevėžio istorijos biblioteka paskatins ar išprovokuos naujus tyrimus, būsimė pasiekę savo tikslą. Bibliotekos adresas internete <http://www.paneveziomuziejus.lt/lt/skaitmenine-biblioteka>

Panevėžio kraštotyros muziejaus direktorius dr. Arūnas Astramskas

